

Schildpad en ik

tekst en illustraties: Marit Törnqvist

Querido 2023 - €20 - ISBN 9789045125244

Groep
1-3 (NL)
Leerjaar
2-3 (B)
Thema's
vriendschap
familie
diversiteit
afcheid

Opa komt terug van een reis naar zijn geboorteland en vindt in zijn koffer een piepklein schildpadje dat daar per ongeluk in terecht is gekomen. Hij geeft het cadeau aan zijn kleinzoon, die er zielsgelukkig mee is. Nu heeft hij een vriend voor het leven. Schildpad kan wel honderd jaar worden! Maar dan begint Schildpad te groeien en te groeien. Hij eet steeds meer sla en past niet meer door de voordeur. Wat nu?

1 Vooraf

Toen opa vijf jaar oud was, kreeg hij een schildpadje van zijn grootvader. Een vriend voor het leven, die hem vreugde, maar ook eenzaamheid opleverde. Hoewel voorbijgangers wel nieuwsgierig zijn naar opa en Schildpad, neemt niemand de moeite hen te leren kennen. Opa reist met Schildpad terug naar zijn geboorteland en daar is iedereen hetzelfde. Schildpadden zijn heel normaal en niemand kijkt gek op als hij met

Schildpad voorbijloopt. De huizen zijn zelfs op schildpadden afgestemd. Opa ontmoet in zijn geboorteland zijn vrouw en samen reizen ze terug naar Nederland. 'Ons lang en gelukkig kan beginnen.' En lang en gelukkig leven, dat doen opa en oma. Na een gelukkig leven moet opa afscheid van oma nemen. Zonder dat hij het weet, begint er dan weer een nieuw lang en gelukkig leven.

2 Introductie boek in de klas

Bekijk met de leerlingen de cover van het boek. Stel de volgende vragen:

- Wat zie je op de cover?
- Heb je weleens gezien dat iemand een schildpad uitlaat?
- Welke dieren worden in jouw buurt uitgelaten?
- Als je iemand tegenkomt die een schildpad uitlaat, hoe zou je dan reageren?
- Zijn de man en de schildpad gelukkig? Waaraan kun je dat zien op de cover?

Bekijk met de leerlingen de volgende bladzijden en stel enkele vragen bij de prenten:

- Wat zie je op de prent 'Schildpad en opa spelen op het kleed?' Benadruk dat Schildpad in een bootje op zee zit. Waar zou de boot naartoe kunnen varen?
- Vergelijk de prent op het voetbalveld met de prent op de bladzijde daarna. Waar zijn opa en Schildpad gelukkig? Waar zijn ze eenzaam? Hoe zie je dat?
- Bekijk de prent waarop allerlei schildpadden en mensen op het strand lopen. Een schildpad aan een koordje is zo te zien heel normaal. Stel je voor dat jij hier met een hond tussen loopt, valt de hond of de schildpad dan meer op? Is het erg om anders te zijn?

3 Voorlezen

De vragen die gesteld worden zijn geïnspireerd op de methode 'boekgesprekken' van Aidan Chambers.

Doel van alle vragen:

- De leerlingen maken een korte samenvatting van het verhaal door het verhaal in eigen woorden na te vertellen.
- De leerlingen gebruiken tijdens het luisteren de context om te begrijpen wat er bedoeld wordt: ze kijken goed naar de prenten.
- De leerlingen leren dat illustraties en tekst op elkaar kunnen aansluiten, maar elkaar ook kunnen aanvullen.
- De leerlingen leren de betekenis van nieuwe woorden.
- De leerlingen verwoorden de gevoelens van anderen.
- De leerlingen leren dat emoties naar voren kunnen komen in zowel tekst als illustraties.

Lees het boek in zijn geheel, zonder vragen te stellen, voor.

Stel de volgende vragen na het lezen:

- Wat gebeurde er in het verhaal? Laat een aantal leerlingen vertellen wat ze onthouden hebben.
- Wie is het kleine jongetje in het verhaal? Vertel de leerlingen dat opa de hoofdpersoon is.
- Hoe kwamen de schildpadjes opeens in Nederland terecht?
- Wat eet een schildpad?
- Bekijk de prent op het voetbalveld en de prent in het 'hok' nog eens. Was je voorspelling goed? Waar zijn ze gelukkig en waar zijn ze eenzaam?
- Opa kreeg een brief en ging terug naar het land waar Schildpad woonde. Hier vond hij Schildpad terug en vond hij een lieve vrouw. Hoe denk je dat opa zich voelde?

Lees het boek een of twee dagen later nogmaals voor. Vraag voordat je het boek voorleest wat de leerlingen nog weten over het verhaal. Stel ze tijdens het voorlezen een aantal vragen. Je kan een keuze maken tussen de vragen of ze allemaal stellen.

Lees de bladzijde 'Opa zit met zijn kleinzoon in een grote stoel'.

- Wat zie je op deze prent? Kun je de grote schildpad vinden?

Verklap het nog niet, maar als je goed kijkt zie je een klein schildpadje in opa's borstzak. Als de leerlingen dit opmerken, vraag hen dan waarom het schildpadje daar zou zitten. Merken ze het niet op, kom er dan aan het eind van het verhaal op terug.

- Weet je wat een waterpijp is? Doet dat je denken aan de Nederlandse cultuur of aan een andere cultuur? Het kan erop wijzen dat opa uit een ver land komt.
-

Lees de bladzijden 'In een hok' tot en met 'De moestuin'.

- Schildpad werd een probleem. Welke problemen gaf Schildpad?
 - Wat doet de man met de deur?
 - Hoe zou je het leven van Schildpad in Nederland makkelijker kunnen maken?
 - Zou jij een schildpad als huisdier willen?
-

Lees de bladzijde 'Op de boot'.

- Wat betekent geboorteland?
- 'Een schildpad meer of minder dat maakt hem echt niks uit.'

Waarom zou dat niet uitmaken? Zouden er meer schildpadden in het geboorteland van opa leven?

Lees de bladzijde 'Op het strand'.

- Schildpad was in Nederland bijzonder, er was niemand zoals hij. Nu is Schildpad terug in zijn geboorteland en is hij niet meer 'anders'. Is het fijn als er mensen om je heen zijn die hetzelfde zijn? Waarom is het soms lastig als je anders voelt?
-

Lees de bladzijde 'In de regen'.

- Opa heeft zijn beste vriend achtergelaten en is erg verdrietig. Zonder Schildpad is hij niemand. Kun je je voorstellen dat opa zich zo voelt?
 - Wat doet de buurvrouw om opa te troosten? Werkt dat? Zou jij het net zo aanpakken als de buurvrouw?
-

Lees de bladzijde 'Een brief'.

- Vertel de leerlingen dat een brief met een zwart randje vaak slecht nieuws betekent. Het betekent dat er iemand overleden is.
-

Lees de bladzijden 'Schildpad is terug' tot 'In de bergen'.

- Waarom eindigen verhalen vaak met 'lang en gelukkig'? Wat betekent dat?
 - Hoe zag het gelukkige leven van opa en oma eruit?
 - Was Schildpad gelukkig?
-

Lees de bladzijde 'Een laatste wens'. Vertel: 'Soms als mensen doodgaan, willen ze iets nog heel graag doen. Dat is hun laatste wens. Dat is een mooi, maar ook verdrietig moment.'

- Kun je dat uitleggen?
-

Lees het boek uit.

- Opa en Schildpad reizen samen naar huis. Ze hebben niet in de gaten dat er nog een extra passagier aan boord is gegaan. Een klein schildpadje zit in het borstzakje van opa. Zat hij daar aan het begin van het verhaal ook al? Was opa van plan om het verhaal over Schildpad nog een keer aan zijn kleinzoon te vertellen?
-

Stel de volgende vragen na het voorlezen:

- Van wie heeft opa in het verhaal afscheid moeten nemen? Wanneer voelde opa zich gelukkig? Wanneer was de kleinzoon blij? Wanneer was de schildpad blij?
- Iedereen is anders, maar op sommige plekken wonen mensen of dieren die een beetje op je lijken. Schildpad is in Nederland een buitenbeentje, maar in zijn geboorteland hoort hij er echt bij. Kijk maar eens naar het huis en de tuin van de oom in het geboorteland van Schildpad. Wat valt op aan de deur en aan de

planten in de tuin? Vergelijk de prent van de badgasten, liggend op een handdoek, met de prent van alle schildpadden op het strand. Waar hoort Schildpad er het meest bij? Kijk nog eens naar de prent van de schildpadden op het strand. Zijn alle mensen hier hetzelfde? Is iedereen in de klas hetzelfde? Hoe kun je ervoor zorgen dat iedereen zich welkom voelt?

4A Verwerking: Emoties en kleuren

Doel:

De leerlingen gebruiken kleuren om de gevoelens van Schildpad en opa weer te geven.

Sluit aan bij kerndoel 34: *De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.*

Benodigdheden:

- boek *Schildpad en ik*
- kleurpotloden

1. Praat met de leerlingen over het gebruik van kleuren. Sommige kleuren zien er vrolijk uit, andere kleuren lijken somber. Welke kleuren vinden de leerlingen vrolijk? Welke kleuren duiden op verdriet?

2. Bekijk de cover.

- Hoe kijkt opa?
 - Welke kleuren zijn er gebruikt?
 - Vergelijk de cover met de laatste prent. Is er verschil in kleur en emotie?
-

3. Bekijk de kaft nogmaals en vervolgens verschillende prenten in het boek. Stel de leerlingen de volgende vragen:

- Welke kleuren heeft de illustrator voor de prenten gebruikt?
 - Welke bladzijden zien er vrolijk uit? Waardoor komt dat?
 - Welke bladzijden zien er verdrietig uit? Waardoor komt dat?
 - Hoe voelt opa zich bij de verschillende gebeurtenissen? Gebruik de begrippen blij, verdrietig, eenzaam en gelukkig. Kun je een situatie benoemen waarin je blij, verdrietig, eenzaam of gelukkig was?
-

4. Pak vier donkere en vier lichte kleurpotloden. Laat de donkere potloden zien. Past hier een vrolijk of een verdrietig gevoel bij? En welke emoties passen bij de lichte kleurpotloden? Noem vervolgens enkele emoties en vraag de leerlingen welke kleuren hierbij passen. Bijvoorbeeld: woede, trots, geluk, agressie, verdriet, tevreden en vrolijk. Laat de leerlingen een tekening maken, waarbij ze gebruikmaken van lichte of donkere kleuren.

4B Verwerking: Van baby's tot ouderen

Doel:

De leerlingen maken een tijdlijn over het leven van Schildpad.

Sluit aan bij kerndoel 51: *De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.*

Benodigdheden:

- boek *Schildpad en ik*
- tijdschriften
- lijm, schaar, potloden
- drie vellen A3-papier

1. Opa krijgt Schildpad als ze allebei nog maar heel klein zijn. Opa is net vijf en Schildpad is nog maar een baby. Opa en Schildpad groeien, ze worden steeds ouder en maken samen veel mee. Bespreek met de leerlingen de levensfasen van de mens. Eerst ben je een baby, daarna peuter, kind, tiener, volwassene, oudere.

- Ken je een baby, een tiener, een volwassene of een oudere?

2. Bekijk de plaatjes in het boek. Bespreek wat er gebeurt met Schildpad.

- Waar is hij groot en waar is hij klein? Waar is hij jong en waar is hij oud? Wat gebeurt er eerst en wat gebeurt er daarna?

3. Maak met de leerlingen een drieluik. Hang de vellen op het bord en schrijf erop: baby, tiener, volwassene. De leerlingen zoeken plaatjes in de tijdschriften, knippen deze uit en plakken die bij de juiste levensfase. De leerlingen kunnen ook zelf tekeningen maken. Bespreek het drieluik na.

5 Verder lezen

Wil je meer lezen over de band tussen opa's, oma's en hun kleinkinderen? Lees dan *Rinus*, geschreven door Ingrid & Dieter Schubert, of *Oma, mag ik mijn pop terug?* van Mark Haayema. Kun je geen genoeg krijgen van de bijzondere band tussen kinderen en dieren, dan is *Heb jij misschien Olifant gezien?* van David Barrow een echte aanrader.

Colofon

© Stichting Lezen (2023)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Patsboem! Educatief

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik olde Hanhof

lezen.nl